

Stockholm 25 juni 2025

Till: Försvarsdepartementet: fo.remissvar@regeringskansliet.se

och med kopia till fo.rs.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar: En tydlig beslutsordning för deltagande i Natos samlade verksamhet för avskräckning och försvar, diarienummer Fö2025/00731

Sammanfattning

Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen (Svenska Freds) motsätter sig att regeringen ska ges befogenheter att skicka väpnad trupp utomlands utan riksdagsbeslut, även inom de begränsade ramar som föreslås i promemorian. Att frågor om att skicka väpnad trupp utomlands – också inom ramen för Natosamarbetet – tas upp i riksdagen är en garant för att beslut inte fattas utan en diskussion av för- och nackdelar, samt att en avvägning gjorts rörande konsekvenserna av att bidra med svenskt militärt stöd. Det bör också noteras att Nordatlantiska fördraget inte i sig kräver att medlemmarna bidrar med militärt stöd i någon situation, inte heller att beslut om militärt stöd ska fattas exklusivt av ett medlemslands regering.

Ifall regeringen likväl ges befogenheter i enlighet med promemorians förslag bör det fastställas och tydliggöras:

- Att de väpnade trupperna inte kommer att hantera eller delta i aktiviteter som involverar massförstörelsevapen, i synnerhet kärnvapen.
- Att ingen person ska kunna skickas utomlands genom pliktlagstiftningen inom ramen för dessa bestämmelser.
- Att den nya lagstiftningen ska innehålla en skrivelse som garanterar att regeringens beslut ska bekräftas av riksdagen kort efter att beslutet tagits.
- Att den nya lagstiftningen endast ger regeringen den minsta möjliga behörigheten, det vill säga att godkänna högst 500 personer under högst 60 dagar.

1. Sveriges demokratiska process blir svagare än i andra nordiska Natomedlemsstater

I Danmark, Finland och Tyskland krävs parlamentariskt godkännande för att skicka väpnad trupp utomlands. I Kanada, Nederländerna och Norge råder en praxis där parlamentet har en stark informell påverkansmöjlighet, även om ett formellt mandat saknas. Det innebär att dessa tre länders parlament har en *de facto* vetorätt mot att skicka väpnad trupp utomlands.¹

¹ Sveriges riksdags utredningstjänst, sektionen juridik och statsvetenskap (2025), "Väpnad Styrka utomlands; Dnr 2025:260 Slutrapport, 2025-04-16.

Med tanke på detta finns det inga skäl för Sverige att ändra på sin lagstiftning och därmed ha annorlunda och svagare regler än övriga nordiska Natoländer med egen försvarsmakt.

2. Avskaffande av riksdagens beslutande roll minskar insyn och förankring

Vi anser att åtgärder krävs för att istället säkerställa tillräcklig och starkare parlamentarisk insyn i, och demokratisk förankring av, all svensk Natopolitik. Medlemskapet i Nato har redan påverkat den demokratiska styrningen av framför allt försvars-, utrikes-, och säkerhetspolitiken. I Natopromemorian från hösten 2022, *Sveriges medlemskap i Nato* Ds 2022:24, ges regeringen "befogenhet att, om Sverige är i krig eller krigsfara, begära stöd av Nato i form av militära styrkor för att i enlighet med internationell rätt möta ett väpnat angrepp mot Sverige". Men i denna proposition görs också följande bedömning: "Svenskt stöd med väpnade styrkor för att bistå en stat som är medlem i Nato bör även i fortsättningen kräva ett medgivande från riksdagen i det särskilda fallet." Något som Svenska Freds välkomnade och anser bör gälla även i framtiden.

I Natopromemorian, DS 2022:24, görs även följande förtydligande: "Det ska framhållas att det inte är något krav enligt Nordatlantiska fördraget att beslut om militärt stöd kan fattas av ett medlemslands regering. I flera av Natos medlemsländer krävs också parlamentsbeslut för att sätta in militära styrkor för andra ändamål än försvaret av det egna landet." Vidare står det: "Att ett godkännande från riksdagen fortfarande ska krävas innebär inte att beslut om att lämna stöd med väpnade styrkor inte kan fattas skyndsamt. Det är möjligt för riksdagen att vidta åtgärder som väsentligt kortar ned tiden för en riksdagsbehandling. Riksdagsordningen innehåller bestämmelser som möjliggör riksdagens beslut om förkortad motionstid, omedelbar hänvisning till utskott utan föregående bordläggning och, på förslag från utskottet eller talmannen, om kortare tillgänglighet av ärenden innan avgörande. Genom att vidta sådana åtgärder kan tiden för ett ärende i riksdagen i vissa fall kortas ned till några dagar eller någon vecka."² Vi har också sett flera konkreta exempel på mycket snabb hantering i riksdagen. I samband med insatsen i Afghanistan 2002 (ISAF) tog riksdagens beredning endast 2 dagar, i samband med insatserna i Makedonien 2003 (Concordia), Kongo 2003 (Artemis) och Libyen 2011 (OUP) endast 1 dag, och i samband med insatsen i Libanon 2006 (UNIFIL) endast 3 dagar.³

Vikten av att riksdagen deltar i besluten handlar också om att den politiska viljan att skicka väpnad trupp utomlands inte nödvändigtvis styrs endast av ambitionen att vilja stötta i samband med en enskild konflikt eller händelse. Ofta ligger även andra politiska motiv bakom en sådan vilja. Därför är det viktigt att ha en stark demokratisk process som kan säkerställa att de politiska besluten om att skicka svensk trupp är väl förankrade och granskade. När det gäller Afghanistan 2002 drevs bland annat viljan att bidra militärt av hänsyn till internationella relationer snarare än av utvecklingen på plats i Afghanistan.⁴ I den utvärdering som 2017 gjordes av den militära insatsen framkom även att det enda mål med insatsen faktiskt uppnåtts var att Sverige varit en god allierad till Nato. Inget av de andra mål

² Regeringskansliet (2022), "Sveriges medlemskap i Nato, Ds 2022:24", Stockholm 2022, sid. 49: [Ds 2022:24 Sveriges medlemskap i Nato](#)

³ Sveriges riksdags utredningstjänst, sektionen juridik och statsvetenskap (2025), "Beslutsfattande vid svensk trupp utomlands, Dnr 2025:116", 2025-02-14

⁴ Sveriges riksdags utredningstjänst, sektionen juridik och statsvetenskap (2025), "Beslutsfattande vid svensk trupp utomlands, Dnr 2025:116", 2025-02-14

som Sverige satt upp hade uppnått, såsom stärkande av kvinnors rättigheter, minskad fattigdom, säkerhet och stabilitet, social och ekonomisk utveckling samt ett demokratiskt samhälle.⁵ I Makedonien 2002 grundades viljan att bidra med militärt stöd inte endast på situationen på marken utan även på tanken att ett svenskt deltagande i denna operation skulle kunna påverka EU:s framtida säkerhetspolitik. I Libyen 2011 ville man inte endast stötta FN-mandatet om att skydda civila utan såg även en möjlighet att utveckla flygvapnets operativa förmåga och främja försvarsindustriella intressen: Genom att skicka svenska stridsplan till Libyen kunde man demonstrera svensk vapentechnologi internationellt.⁶

3. Otydlig definition av vilka operationer och aktiviteter som berörs

Vi anser att promemorians förslag är alltför otydligt i frågan om vad som ska bemyndigas. I promemorian refereras till operationer och aktiviteter som är till "för Natos samlade avskräckning och försvar". Detta ger ingen tydlig avgränsning eller bild av vilka operationer/aktiviteter som åsyftas. Därtill ska även allierades bi- och multilaterala operationer, militära övningar och andra aktiviteter "som bidrar till Natos samlade avskräckning och försvar" inkluderas i bemyndigandet. Väpnade styrkor ska kunna sättas in i det geografiska område som omfattas av Natos försvarsgarantier, men även i operationer som äger rum utanför det aktuella området om syftet är att försvara just detta. Definitionen av vad för slags aktiviteter/operationer som berörs är enligt vår mening alldeles för otydlig och bred för att det ska vara rimligt att åsidosätta den viktiga demokratiska funktion som riksdagen fyller genom att godkänna att svenska väpnade styrkor skickas utomlands.

4. Avsaknad av riskanalys

Promemorian betonar att det ligger i Sveriges intresse att bidra solidariskt och pragmatiskt till hela Natos säkerhet samt att det är centralt för Natos avskräckning och för att bevara freden i det euroatlantiska området att Sverige tillsammans med övriga allierade upprätthåller tilltron till de kollektiva försvarsförpliktelserna. Det är tydligt att regeringens prioritet inom försvar- och utrikespolitiken är att ses som en god allierad, men detta får inte ske på bekostnad av svensk demokrati och inte heller riskera att bidra till ökad spänning och eskalering i världen. I promemorian saknas, liksom i Natopromemorian, en ordentlig riskanalys av avskräckningsteorins potentiella negativa konsekvenser i form av ökade spänningar och konflikter, samt av det faktum att ett svenskt bidrag med väpnad trupp kan leda till att Sverige dras in i andra medlemsstaters konflikter eller bidrar till en eskalering.

Detta remissvar är skrivet av Svenska Freds- och Skiljedomsföreningens sakkunniga Gabriella Irsten, ansvarig för frågor om hållbar fred och säkerhet, gabriella.irsten@svenskafreds.se, 073-093 85 07.

Kerstin Bergeå,

Ordförande Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen

⁵ Statens offentliga utredningar (2017), Sverige i Afghanistan 2002–2014- Betänkande av Afghanistanutredningen (SOU 2017:16), [SOU 2017:16 Sverige i Afghanistan 2002-2014](#)

⁶ Sveriges riksdags utredningstjänst, sektionen juridik och statsvetenskap (2025), "Beslutsfattande vid svensk trupp utomlands, Dnr 2025:116", 2025-02-14